

Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 19 czerwca 2017 r .

w sprawie: **wyłączeń z opodatkowania podatkiem od środków transportowych naczep ciężarowych**

W związku z licznymi wątpliwościami i nadużyciami, dotyczącymi stosowania wyłączenia z opodatkowania podatkiem od środków transportowych naczep ciężarowych na podstawie art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 716 ze zmianami), Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów zgłasza niniejszym problem w zakresie stosowania w praktyce wyżej cytowanego przepisu, jednocześnie wnosząc bądź o wprowadzenie stosownych zmian prawnych, bądź też przedstawienie jednoznacznej interpretacji dot. ww. problemu.

Postanowienia art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych stanowią, że opodatkowaniu podatkiem od środków transportowych podlegają przyczepy i naczepy, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 ton i poniżej 12 ton oraz powyżej 12 ton, **z wyjątkiem związanych wyłącznie z działalnością rolniczą, prowadzoną przez podatnika podatku rolnego.** Definicja podatnika rolnego zawarta jest w art. 3 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity: Dz.U. 1984 Nr 52 poz. 268), natomiast definicja działalności rolniczej w art. 1a ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych. Sformułowania są jednak lakoniczne i nie wyjaśniają jak w praktyce prawidłowo stosować wyłączenie z art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.

Na podstawie art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych podatnicy podatku rolnego w gminach składają oświadczenia, że wykorzystują swoje naczepy ciężarowe wyłącznie do działalności rolniczej, pomimo że faktycznie prowadzą działalność gospodarczą. Korzystają z wyłączenia w podatku od środków transportowych bez ograniczenia liczby naczep. Organ podatkowy nie ma możliwości prawnych kwestionowania tego faktu, pomimo że naczepa ciężarowa jest pojazdem, który może być wykorzystywany tylko łącznie z ciągnikiem siodłowym i stanowi z nim całość. Ciągnik siodłowy jest pojazdem specyficznym i trudno wyobrazić sobie ciągnik siodłowy wykorzystywany wyłącznie do działalności rolniczej, szczególnie w gminach,

w których działalność rolnicza nie jest rozwinięta (np. gospodarstwa rolne o przeciętnej powierzchni ok. 3,00 ha użytków rolnych).

Nagminne stają się również działania podatników podatku od środków transportowych, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie transportu, polegające na „sprzedaży” swoich naczep dla członków rodziny (np. żony, dzieci, rodzeństwo), którzy nie prowadzą działalności gospodarczej, a posiadają grunty o powierzchni ok. 4,00 ha do 8,00 ha użytków rolnych i z tego tytułu są podatnikami podatku rolnego. Osoby te składają oświadczenia, że naczepy wykorzystują tylko i wyłącznie w działalności rolniczej, pomimo iż nie posiadają ciągnika siodłowego. Na pytanie kto jest właścicielem ciągnika siodłowego, z którym porusza się przedmiotowa naczepa odpowiadają, że np. mąż prowadzi działalność gospodarczą w zakresie transportu. Podatnicy składają również zeznania, że wyłączone z opodatkowania naczepy ciężarowe są wykorzystywane do przechowywania płodów rolnych lub przewożenia nawozów, które zostały zakupione w zakładach je produkujących. Innym przykładem jest wykorzystywanie przez podatnika naczep do celów tylko i wyłącznie rolniczych (według oświadczenia), podczas gdy właścicielem ciągnika siodłowego jest mąż, który oprócz tego, że jako osoba fizyczna jest właścicielem gruntów, jest także prezesem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zajmującą się działalnością rolniczą. W trakcie przykładowego postępowania podatkowego ustalono również, że podatnik wykorzystuje naczepę wyłącznie do celów rolniczych z ciągnikiem siodłowym, który jest pojazdem specjalnym, jako pomoc drogowa. Pojazd ten jest zwolniony z podatku od środków transportowych na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.

Szereg wątpliwości organu podatkowego budzi również użyte w art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych określenie „*związanych wyłącznie z działalnością rolniczą, prowadzoną przez podatnika podatku rolnego*”. Podatnikiem podatku rolnego jest osoba, która posiada użytki rolne, a niekoniecznie je uprawia lub tylko utrzymuje je w ugorze czarnym. Należy zadać pytanie, czy racjonalnym jest wykorzystywanie w gospodarstwie rolnym o powierzchni np. 8,00 ha użytków rolnych np. trzech naczep, których wartość rynkowa wynosi najmniej kilkanaście tysięcy złotych. Powstaje istotna trudność, w jaki sposób organ podatkowy ma to udowodnić, zwłaszcza że mąż czy syn lub ojciec danej osoby od wielu lat prowadzi działalność gospodarczą związaną z usługami transportowymi. Osoby prowadzące działalność gospodarczą są wzywane do przedstawiania wykazu środków trwałych, natomiast osoby nie prowadzące działalności gospodarczej i tzw. podatnicy podatku rolnego nie muszą prowadzić ewidencji środków trwałych.

Podatnicy składający oświadczenia o wykorzystywaniu naczep wyłącznie do celów rolniczych uważają, że wyłączenie takie jest im należne z mocy prawa. Niejednokrotnie przyznają, że korzystają z usług kancelarii prawnych lub biur rachunkowych, które wręcz namawiają ich do składania takich oświadczeń. Żadne inne przepisy nie określają szczegółowych zasad udzielenia takiego wyłączenia. Podatnicy uważają, że postanowienie zawarte w art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych jest jednoznaczne i wyłączenie jest im należne, bo są podatnikami podatku rolnego. Stosowanie w praktyce art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych jest więc uzależnione tylko od uczciwości podatników.

Organ podatkowy ma wątpliwości, że wyłączone z opodatkowania naczepy są wykorzystywane „tylko i wyłącznie” w działalności rolniczej. Przeprowadzone postępowania podatkowe w formie oględzin lub przesłuchań strony, nie dają możliwości organowi podatkowemu udowodnienia, że wyłączone z opodatkowania naczepy są wykorzystywane również w działalności gospodarczej.

Jednocześnie zaznaczamy, że przyjęcie przez organ podatkowy oświadczenia podatnika o wykorzystywaniu naczep **tylko i wyłącznie do działalności rolniczej** powoduje, że kolejni podatnicy zgłaszają się z powyższym oświadczeniem i zgłaszają posiadane naczepy do wyłączenia z opodatkowania podatkiem od środków transportowych. Gminny organ podatkowy nie posiada narzędzi do stałego kontrolowania i namierzania przedmiotowych naczep, wykorzystywanych niezgodnie z oświadczeniem. Podatnicy prowadzący działalność gospodarczą nie prowadzą rejestrów, w których rejestrowaliby, z jakimi naczepami poruszają się w danym dniu ciągniki siodłowe. W przypadku gdy żona jest właścicielem naczepy, a mąż ciągnika siodłowego, ewidencja taka umożliwiłaby skontrolowanie ewentualnego wykorzystania naczep wyłączonych z opodatkowania podatkiem od środków transportowych. Przyjęcie oświadczeń składanych przez podatników i zwalnianie naczep z podatku powoduje utratę dochodów gminy, jak również naraża na zarzut zaniechania poboru podatku od środków transportowych.

W związku z powyższym pojawia się szereg pytań i wątpliwości wymagających wyjaśnienia:

- 1) jak traktować fragment przepisu, który brzmi „z wyjątkiem związanych wyłącznie z działalnością rolniczą, prowadzoną przez podatnika podatku rolnego”?
- 2) czy określenie „wyłącznie” wyklucza możliwość wykorzystywania naczep również do innych celów (np. działalności gospodarczej)?
- 3) czy podatnicy mogą sporadycznie wykorzystywać naczepy do działalności gospodarczej i czy powoduje to utratę wyłączenia z opodatkowania?

- 4) pojawia się wątpliwość, czy jeżeli w danym miesiącu przedmiotowa naczepa była wykorzystywana w innych celach niż tylko rolnicze, to podatnik powinien złożyć deklarację na podatek od środków transportowych DT-1 i za ten miesiąc zapłacić podatek, a za pozostałe miesiące korzystać z wyłączenia naczep z opodatkowania?
- 5) czy dopuszczalne jest na gruncie zapisu w/w art. 8 pkt 5 i pkt 6 np. chociażby jednokrotne wykorzystanie naczepy wyłączonej z opodatkowania do celów działalności gospodarczej i czy nie powoduje to utraty zwolnienia?
- 6) czy podatnik, który jest właścicielem naczepy, jest zobowiązany bez wezwania organu podatkowego złożyć oświadczenie o wykorzystywaniu jej wyłącznie w działalności rolniczej, prowadzonej przez podatnika podatku rolnego?
- 7) w ustawowym terminie podatnik nie złożył deklaracji na podatek od środków transportowych, ani oświadczenia o wykorzystywaniu naczepy wyłącznie do działalności rolniczej. Zostało wszczęte postępowanie podatkowe i organ podatkowy wydał decyzję określającą, od której podatnik nie złożył odwołania i która stała się decyzją ostateczną. Po kilku miesiącach podatnik złożył oświadczenie o wykorzystywaniu naczep wyłącznie do celów rolniczych. Powstaje w takiej sytuacji pytanie, czy organ podatkowy jest zobowiązany do uwzględnienia tego oświadczenia i wyłączenia naczep z opodatkowania za cały rok podatkowy, czy tylko od miesiąca następującego po miesiącu, w którym zostało złożone oświadczenie.
- 8) kolejna wątpliwość dotyczy tego czy można uznać, że podatnik który posiada tylko naczepy, a nie posiada ciągników siodłowych (pojazdów bez których naczepy nie są w stanie się poruszać) wykorzystuje je wyłącznie do działalności rolniczej.
- 9) pojawia się wreszcie wątpliwość czy można uznać, że naczepa wykorzystywana wyłącznie do celów rolniczych porusza się z ciągnikiem siodłowym – pojazdem specjalnym (pomoc drogowa).

Podsumowując, wzmiankowane przepisy zawarte w art. 8 pkt 5 i pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (w powiązaniu z definicją podatnika rolnego zawartą w art. 3 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym) rodzą poważne trudności i wątpliwości w stosowaniu przez organ podatkowy, a jednocześnie nie sposób powstrzymać się od spostrzeżenia, że są często nadużywane przez niektórych podatników. W tej sytuacji istniejący stan prawny wymaga bądź jednoznacznej interpretacji, bądź też – co nasuwa się jako najbardziej prawidłowa opcja – nowelizacji stosownych przepisów celem wyeliminowania trudności w stosowaniu obecnie obowiązujących rozwiązań prawnych w tej dziedzinie.